

Компетентност - Унгария

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [hu](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?
- 2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?
 - 2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?
 - 2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)
 - 2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност
 - 2.2.2 Изключения от основните правила
 - 2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?
 - 2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?
 - 2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?
- 3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Съгласно Закона за организацията и управлението на съдилищата в Унгария има само един вид специализирани съдилища: съдилища по административни и трудовоправни въпроси (*közigazgatási és munkaügyi bíróságok*), които разглеждат трудови и административни дела. Споровете, които не са трудови или административни, са от компетентността на обикновените съдилища. Жалбите срещу решенията, постановени от специализиран съд, не се разглеждат от специализирания съд, а от обикновен съд, и по-конкретно от окръжния съд (*törvényszék*), в чийто съдебен район се намира съдът по административни и трудовоправни въпроси, чието решение се обжалва.

Съдилищата по административни и трудовоправни въпроси упражняват съдебен контрол върху административните решения и решават споровете, произтичащи от трудови правоотношения или от правоотношения, приравнени на трудови. Административно решение е всяко решение, постановено по административен въпрос от административен орган или от ръководителя на такъв орган и което е взето съобразно Закона за общите правила на административното производство; заповедите за принудително изпълнение, издадени във връзка с нарушения на административни задължения,

произтичащи от договор; решенията на органите на местно управление, както и решенията на други органи, образувания или лица, за които в специален закон се предвижда, че подлежат на разглеждане съгласно разпоредбите за административното производство.

Производствата по въпроси в областта на трудовете и приравнените на тях правоотношения, включват наред с другото делата, с които се цели защита на права от областта на трудовото право, дела, свързани със статута на държавен служител или с упражняването на публични функции, както и дела, свързани с участието в кооперация, водещо до задължение за предоставяне на услуги и полагане на труд. На разглеждане в рамките на производството по трудово-правни въпроси подлежат и исовете за права, произтичащи пряко от трудово правоотношение между работник и работодател. Съдилищата по административни и трудовоправни въпроси са компетентни да упражняват съдебен контрол върху административните решения, постановени в контекста на проверките в сферата на заетостта и безопасните условия на труд, върху решенията, отнасящи се, от една страна, до създаването на Комитета за секторен социален диалог и, от друга, до участието в дейността му и правомощията, упражнявани от него, върху административните решения, вземани от националния орган по заетостта съгласно Закона за насърчаване на заетостта и обезщетенията за безработица, както и съдебния контрол върху решенията по въпросите на социалната сигурност. По тези въпроси съдилищата по административни и трудовоправни въпроси работят съгласно административно-процесуалните разпоредби.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

Съгласно Закона за организацията и управлението на съдилищата на първа инстанция делата се разглеждат от районните (*járásbíróság*) и окръжните съдилища. Делата, които по закон не са от компетентността на окръжните съдилища, попадат в юрисдикцията на районните съдилища. От компетентността на окръжните съдилища са например:

- а) делата за имуществени права, когато цената на иска е над 30 млн. HUF, с изключение на исовете за имуществени права, произтичащи от брачни правоотношения, ако те са заведени едновременно с или в хода на производство по брачно дело;
- б) исовете за обезщетение за вреди, причинени от лица, действащи в рамките на служебните си правомощия в публичната администрация;
- в) споровете за авторски или сродни права, включително дела за защита на права на възнаграждение и на права, произтичащи от колективно управление на права, както и дела, свързани със защитата на индустриална собственост, и дела, свързани с правата, предвидени в член 86, параграфи 3—4 от Гражданския кодекс;
- г) делата, свързани с прилагането на международните договори за превоз или спедиране на стоки;
- д) някои спорове от областта на дружественото право;
- е) някои дела, свързани с образувания, регистрирани от окръжния съд, но които нямат статута на дружество;
- ж) граждански дела във връзка с нарушения на индивидуални права, включително по свързани с тях исовете за обезщетяване, когато последните са заведени едновременно с или в хода на основното производство;
- з) дела във връзка с правоотношенията, произтичащи от ценни книжа;
- и) дела за поправка на грешна информация от страна на пресата.

Окръжните съдилища не само разглеждат дела на първа инстанция, но също така постановяват решения на втора инстанция по жалби срещу решенията на районните съдилища и на съдилищата по административни и трудовоправни въпроси.

В случаите, предвидени от закона, регионалните апелативни съдилища (*ítélőtábla*) са компетентни да постановяват решения по жалбите срещу решенията на районните и окръжните съдилища и разглеждат други дела, попадащи в тяхната компетентност. Върховният съд на Унгария (*Kúria*) е най-висшата съдебна инстанция в Унгария. В случаите, предвидени от закона, той се произнася по жалбите срещу решения на окръжните и на регионалните апелативни съдилища и по касационните жалби, както и по конфликти между укази на местната власт и други нормативни документи и отменя тези укази. Наред с това *Kúria* установява неизпълнения на законовите задължения на органите за местно самоуправление и разглежда други дела, които попадат под неговата юрисдикция.

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

Като правило съдът, в чийто район живее ответникът, има юрисдикция по всички дела, по които не е установена изключителна компетентност на друг съд (обща юрисдикция). Ако ответникът не е с местоживеене в Унгария, юрисдикцията се определя от местопребиваването на ответника. Ако местопребиваването на ответника е неизвестно или е в чужбина, ще бъде взето предвид неговото/нейното последно местопребиваване в Унгария. Ако то не може да бъде установено или ако ответникът не е имал такова в страната, юрисдикцията ще бъде определена въз основа на местожителството на ищеца или, ако това не е възможно, на неговото/нейното местопребиваване; ако ищецът не е физическо лице, компетентен е съдът по неговото седалище. Ако местоработата и местоживеенето на ответника не се намират в един и същ географски район, по искане на ответника, отправено най-късно на първото заседание по делото, съдът прехвърля делото за разглеждане и решаване от компетентния съд по местоработата на ответника.

Ако делото е заведено срещу юридическо лице, общата юрисдикция се определя въз основа на седалището на юридическото лице или седалището на органа, който е оправомощен да го представлява. В случай на съмнение се приема, че седалището се намира там, където лицето упражнява стопанската си дейност. Ако седалището на юридическото лице се намира в Будапеща, но неговата дейност се упражнява на територията на област Пещ, делото се разглежда от съда, който има юрисдикция по отношение на област Пещ. Ако юридическото лице ответник няма седалище в Унгария, компетентен да разгледа делото, заведено от унгарско юридическо лице, ще бъде съдът по седалището на унгарското юридическо лице. Ако ищецът е унгарско физическо лице, компетентен ще бъде съдът по местожителството на ищеца, а при липса на такова — съдът по местопребиваването му.

При определяне на компетентността на съда по искове срещу неперсонифицирани дружества се прилагат разпоредбите, отнасящи се до юридически лица, доколкото е целесъобразно.

2.2.2 Изключения от основните правила

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

По всички дела, по които не е установена изключителна компетентност на друг съд, ищецът може, ако реши така и при условие че са изпълнени определени предпоставки, предвидени в Гражданския процесуален кодекс, да заведе съдебен иск пред различен съд, допустим от Гражданския процесуален кодекс, вместо пред съда с обща компетентност по местоживеенето, местопребиваването или седалището на ответника.

Така например по имуществени спорове е компетентен също и съдът, в чийто район ответникът пребивава за предвидим период от време (например като служител/работник или студент). В случай на непрофесионални членове на унгарските отбранителни сили и други въоръжени сили, постоянното място на изпълнение на службата им определя съда, който е компетентен. Определянето на компетентния съд на тези основания не се прилага за ответници, които не са процесуално дееспособни.

Срещу ответник, който няма нито местожителство, нито местопребиваване в Унгария, имуществени дела могат да бъдат завеждани пред съда по местонахождение на имуществото, предмет на иска, или по местонахождение на имуществото на ответника, подлежащо на изземване. Ако въпросното имущество представлява вземане, делото може да бъде заведено в съда по местоживеенето на длъжника на ответника, а ако вземането е обезпечено с вещ, делото може да бъде заведено по местонахождението на тази вещ.

Делата за издръжка, надбавки и други подобни периодични вземания, могат да се завеждат и пред компетентния съд по местоживеенето на ищеца.

Делата за получаване на родителски права над дете могат да се завеждат и пред компетентния съд по местопребиваването на детето.

Исковете за собственост или владение на недвижими имоти или за други права върху недвижим имот и исковете, произтичащи от правоотношение, свързано с недвижимия имот, могат да се подават и пред компетентния съд по местонахождението на недвижимия имот.

Дела за вземания, произтичащи от сделки, сключени от стопански субекти в рамките на упражняваната от тях дейност, могат да се завеждат и пред компетентния съд по мястото, където е сключена сделката, или по нейното местоизпълнение.

Искове за обезщетяване на вреди могат да се завеждат пред съда, в чийто съдебен район е настъпила вредата или където вредата е била причинена.

Исковете във връзка с менителница могат да се подават и в съда по мястото на плащане по менителницата.

Съединени искове могат да се подават едновременно срещу второстепенния длъжник и главния длъжник пред съда, който е компетентен да разгледа на каквото и да е основание иска срещу главния длъжник. Ако трето лице предявява претенции към предмета или част от предмета на производство, образувано между две други страни, съдът, който е компетентен по това производство, ще бъде компетентен да разглежда и всички производства, които това лице може да заведе срещу страните по висящото производство, за да защити претенцията си.

2.2.2.2 *Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?*

Когато законодателството предвижда, че определен съд има изключителна компетентност по делото. Тази разпоредба се прилага например в случаите по-долу.

В случай на производства, заведени за преразглеждане на административни решения, отнасящи се до влизането и престоя на територията на Унгария, компетентността се определя въз основа на седалището на административния орган от първа инстанция. Ако компетентният съд не може да бъде определен по този начин, Съдът по административни и трудовоправни въпроси на Будапеща ще има изключителна компетентност по случая.

Ако административният орган, сезиран на първа инстанция, е компетентен на територията на цялата страна, Съдът по административни и трудовоправни въпроси на Будапеща ще има изключителна компетентност, с някои изключения.

В случай на дела за прекратяване или ограничаване на принудително изпълнение съдът, който е разпоредил изпълнението, ще има изключителна компетентност. Ако принудителното изпълнение е разпоредено от окръжен съд, съд по административни и трудовоправни въпроси или нотариус, съдът по местопребиваването на длъжника ще има изключителна компетентност.

Делата, произтичащи от налагане на изпълнителен заповед върху движима вещ, са от изключителната компетентност на районните съдилища по мястото на налагането на заповедта.

2.2.2.3 *Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?*

По отношение на имуществените спорове, ако законът не предвижда друго, страните могат да изберат кой съд да бъде компетентен да разгледа текущ или евентуален бъдещ спор, който може да възникне от определено правоотношение. Страните могат да направят този избор писмено, устно, с писмено потвърждение, във форма, която е в съзвучие с бизнес практиките, установени между страните или между страни, ангажирани в международна търговия, във форма, която е в съзвучие с търговските практики, които са известни или би следвало да бъдат известни на страните и които са общоизвестни и редовно се използват в съответната сфера от страните, които сключват договори, съдържащи такава разпоредба относно компетентността. Страните не могат да избират компетентния съд, когато в законодателството е предвидена изключителна компетентност на определен съд. Освен ако в законодателството е предвидено или между страните е договорено друго, избраният от страните съд има изключителна компетентност. Изборът на компетентен съд е обвързващ и за правоприемниците на страните. Ако изборът на съд е сред общите условия на договора, по искане на ответника, отправено най-късно на първото заседание по делото, избраният съд препраща делото за разглеждане и решаване на съда, който е компетентен съгласно общите законови разпоредби.

За решаването на текущи или бъдещи имуществени спорове, произтичащи от определено правоотношение, които са от компетентността на окръжните съдилища, страните не могат да избират компетентният да реши спора съд да бъде Окръжният съд на Будапеща - град (*Fővárosi Törvényszék*), нито Окръжният съд на Будапеща – област (*Budapest Környéki Törvényszék*), а за такива спорове, които са от компетентността на районните съдилища — Централният районен съд на Пещ (*Pesti Központi Kerületi Bíróság*).

3 **Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?**

Съдилищата по административни и трудовоправни въпроси са единствените специализирани съдилища, които работят в Унгария. При производства по трудово-правни въпроси например изключителната компетентност принадлежи на съда по административни и трудовоправни въпроси, който има юрисдикция в района, където се намира седалището на работодателя или клонът на работодателя, където работникът или служителят упражнява или е упражнявал дейността си по своя трудов договор.

В случай на административни производства, освен ако не е установена изключителна компетентност на друг съд или в законодателството не са предвидени други разпоредби, компетентността се определя въз основа на седалището на административния орган от първа инстанция. Ако юрисдикцията на административния орган, сезиран на първа инстанция, се простира до няколко окръга (включително столицата), компетентността се определя — с някои изключения — въз

основа на мястото на пребиваване на ищеца в Унгария или, ако няма такова, неговото/нейното място на престой, а в случай на юридически лица и непсонифицирани органи компетентният съд ще бъде съдът, който има юрисдикция в района, където се намира унгарското седалище на организацията. Ако административното решение, за което се иска преразглеждане, засяга право или задължение, или правоотношение, свързано с недвижим имот, делото трябва да бъде заведено пред съда, който е компетентен по отношение на мястото, където се намира недвижимият имот. Ако административното решение, което ще бъде преразглеждано, е предмет на уведомление или разрешително, или се отнася до дейност, свързана с такова уведомление или разрешително, компетентният съд ще бъде съдът, който има юрисдикция над мястото, където се извършва или трябва да се извършва дейността. Ако административният орган, сезиран на първа инстанция, е компетентен на територията на цялата страна — с някои изключения — Съдът по административни и трудовоправни въпроси на Будапеща ще има изключителна компетентност.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 10/11/2015